

Evaluatie en conclusies

Alternatieven motorzaag

Inleiding

De workshop “alternatieven voor motorzaag” is uitgevoerd met voornamelijk (zeer) ervaren zagers. De meesten hadden de cursus “vel- en zaag technieken” reeds eerder gedaan, en een groot deel had eveneens één of meer cursussen werken met de motorzaag (ECC) met succes uitgevoerd.

De directie van Landschap Overijssel heeft op grond van diverse argumenten in 2019 besloten om niet langer toe te staan te werken met motorzaag op onder verantwoordelijkheid van Landschap Overijssel. Dat stond op deze workshop niet ter discussie.

Deze workshop was bedoeld om zoveel mogelijke alternatieven voor motorzaag met elkaar te vergelijken. Hieronder per soort gereedschap de samenvatting van de ervaringen en de conclusies.

En ook de algemene conclusies uit deze workshop, zoals geformuleerd door de aanwezigen.

Conclusies en aanbevelingen

De belangrijkste conclusies:

- Het werken met niet-motorisch gereedschap is niet per se veiliger dan het werken met motorisch gereedschap. Je bent als begeleider én als zager verantwoordelijk voor goed gebruik van de zaag, een goede instructie, het letten op veiligheid van jezelf en van de omstanders.
- Voor het vellen van bomen is het niet verplicht, maar wel ten zeerste aanbevolen, om de training “vel- en zaagtechnieken” te volgen. Je kent dan de belangrijkste zaken die noodzakelijk zijn om een boom veilig op de grond te krijgen.
- De beugelzaag komt heel positief uit de test. In diverse vormen en formaten beschikbaar, goedkoop, de zaagbladen zijn makkelijk te vervangen waardoor je altijd met een scherpe zaag aan het werk kunt. Kortom, eenvoudig en doeltreffend.
- De nieuwe Silky zagen (zubat snoeizaag en katanaboy klapzaag) zijn de verrassende binnenkomers. Zeer scherp, direct in het hout grijpende zaagpunten en vervangbare zaagbladen. Vooral de katanaboy heeft een gebruiksinstructienodig, zowel voor het zagen als voor het in en uitklappen. De zubat vooral voor het uit de hoes trekken.
- De handkettingzaag is voor ons door de mand gevallen, en ook het gebruik van kapbijl (aks) en bostrekzaag zullen we niet direct aanbevelen. De laatste twee vooral geschikt als teambuildings-instrument, mits met voldoende instructie.
- Benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen zijn bij velling in alle gevallen: deugdelijke helm, goede handschoenen, veiligheidsbril en stevig (veiligheids-)schoeisel.
- Werk bij velling bij voorkeur in twee- of drietallen, waarbij 1 persoon de veiligheid in de gaten houdt.

Aanbevelingen voor Landschap Overijssel

- Aanschaf van Silky zubat en Silky katanaboy 500
- Geen extra handkettingzaag
- Doorgaan met beugelzaag
- Blijven aanbieden training “vel- en zaagtechnieken”
- Lever instructiebladen bij de katanaboy

Evaluatie en conclusies

Alternatieven motorzaag

Evaluatie en conclusies per soort zaag en ander gereedschap

Bijgaand de conclusies per soort zaag zoals gegeven op 12 november op de workshop “alternatieven voor motorzaag”. Het gereedschap is gerangschikt naar het aantal sterren dat ze gekregen hebben.

Sterren	*****
<i>Beugelzagen 21' / 24' / 30' / 36'</i>	
(zeer) geschikt, want:	<p>De beugelzaag heeft zijn nut bewezen in verleden, heden en toekomst. Door de diverse formaten zijn ze geschikt voor dunner en dikker hout.</p> <p>De grote zagen ook als tweepersoons zagen te gebruiken, ook voor vellen van bomen.</p> <p>Kan bij velling goed in combinatie gebruikt worden met bijvoorbeeld de katanaboy; de beugelzaag voor de valkerf en de katanaboy voor de velsnede</p> <p>Bij botheid zijn de zaagbladen goed te vervangen. Tip: zaagbladen op tijd vervangen.</p> <p>Worden door Landschap Overijssel in kist met 10 stuks geleverd, dus transport en veiligheid is daarmee optimaal.</p>
Minder geschikt, want:	Kunnen niet altijd tussen twee takken gestopt worden. Dus combi met snoeizaag is dan fijn.
Conclusies	<p>De beugelzaag heeft zich vaker bewezen en ook hier is de conclusie dat het een allround zaag is. Afhankelijk van vorm en formaat kan je deze zaag altijd gebruiken. Mits er een scherp zaagblad in zit.</p> <p>De zaagbladen zijn relatief goedkoop en makkelijk vervangbaar.</p> <p>De beugel is pas na vele jaren gebruik afgeschreven en dus heel duurzaam.</p> <p>We ervaren het niet altijd als topzaag, maar is het in feite wel!</p>

Sterren	*****
<i>Silky zubat</i>	
(zeer) geschikt, want:	<p>Dit is een topzaag! Scherp, makkelijk hanteerbaar.</p> <p>Alle kromme snoeizagen zijn okee, maar deze grijpt makkelijk in het hout, is scherp en werkt lekker snel.</p> <p>Zit in handige opbergcassette die je aan je riem kunt hangen; altijd bij de hand.</p> <p>Zeer geschikt voor opslag en voor snoeien takken en knotten.</p>
Minder geschikt, want:	<p>Tanden kunnen niet geslepen worden; bij botheid zaagblad vervangen.</p> <p>Instructie geven voor uittrekken van de zaag uit de cassette!</p> <p>De zaaghoes is zwart, dus moeilijk terug te vinden op donkere grond.</p>
Conclusies	<p>De zubat is een heerlijke zaag om mee te werken.</p> <p>Past goed tussen dicht op elkaar staande takken.</p> <p>De zaag is ook goed scherp en wordt (mede daarom) geleverd in een plastic hoes. Let wel op: je moet flink trekken om de zaag uit zijn hoes te krijgen. De zaagtanden dus van je af houden bij het eruit trekken.</p> <p>Het zaagblad is gehard dus niet slijpbaar, maar is wel vervangbaar voor een relatief lage prijs; als geheel redelijk duurzaam.</p>

Evaluatie en conclusies

Alternatieven motorzaag

Sterren	****
<i>Katanaboy 500 / 650</i>	
(zeer) geschikt, want:	Afkorten gaat goed; Combineren met andere zaag om bomen te vellen. Door de lange stok voor knotten vanaf de grond geschikt en ook om jeneverbes vrij te stellen van omringende opslag. Specifiek geschikt om tussen dicht op elkaar staande takken te verwijderen. Goed transporteerbaar en ook makkelijk mee te nemen in het veld, mits ingeklapt! Het zaagblad is te vervangen. Komt duurzaamheid ten goede.
Minder geschikt, want:	Vooral de 650 is vrij lang, heeft een "slap" en daardoor niet stabiel. In- en uitklappen met aandacht en instructie nodig. Lang zaagblad zit soms in de weg. Lastig om val-kerf te maken. Veel energie / tijd; Onhandig voor kleine klussen. Zaag verloopt als er een slag in het blad zit.
Conclusies	De katanaboy 500 en 650 is een scherpe zaag die prima geschikt is om liggend hout af te korten. De zaag is niet geschikt om een val-kerf te maken. Combineren met een beugelzaag voor de schuine snede is noodzakelijk. Indien gebruikt bij velling: max doorsnede bij K500: 25 cm, bij K650 30 cm. Met hoes en ingeklapt is de zaag goed en veilig te transporteren. Dit is een zaag voor (semi-)professionals. Een instructie en/of instructieblad is nodig om goed met deze zaag om te (leren) gaan.

Sterren	***
<i>Bostrekzaag</i>	
(zeer) geschikt, want:	(zeer) Geschikt voor velling grote bomen; tip: eerst schuine zijde valkerf met beugelzaag. Dit is een zaag voor vakbekwame vrijwilligers. Met vaseline glijdt de zaag beter. Ook geschikt voor teambuilding onder begeleiding.
Minder geschikt, want:	Kost wel veel energie (en tijd). Minder geschikt voor dunnere bomen. Door groot formaat slecht transporteerbaar. De zaag moet altijd met 2 personen als trekzaag gebruikt worden.
Conclusies	Evenals de bijl een stuk gereedschap dat lang in gebruik is (geweest). Met deze zaag moet je leren werken en dan is het echt leuk. Omdat de dikte van de bomen die je als vrijwilliger zaagt een doorsnede van max 30 cm hebben is deze zaag 'overkill'. Een beugelzaag is makkelijker in gebruik en transport. Het is wel een zaag die je kunt slijpen, maar ook een zaag die het teamverband kan stimuleren.

Evaluatie en conclusies

Alternatieven motorzaag

Sterren	**
<i>Kapbijl / keukenbijl</i>	
(zeer) geschikt, want:	Als je goed geoefend bent is dit een geschikt middel om bomen te vellen. Voorwaarde: de bijl is goed geslepen en scherp. Geschikt ook voor liggend hout dat stabiel ligt en verwijderen van takken.
Minder geschikt, want:	Behoorlijk arbeidsintensief. Je moet behoorlijke afstand bewaren ivm risico's: houtspaanders, vallende boom, losrakende bijlkop. Veiligheid hangt samen met instructie aan de gebruiker.
Conclusies	De bijl wordt al honderden jaren gebruikt als gereedschap om bomen te vellen. Als je weet hoe je ermee om moet gaan, is het ook een geschikt stuk gereedschap. Maar je leert makkelijker veilig omgaan met een zaag dan met een bijl. Instructie op gebruik, vel- en zaagtechniek, veiligheid en omstanders is echt nodig.

Sterren	*
<i>Handkettingzaag</i>	
(zeer) geschikt, want:	Licht en zeer klein oprolbaar dus makkelijk mee te nemen voor kleine klussen. Geschikt voor takken waar je moeilijk bij kunt komen. Vooral voor zacht hout.
Minder geschikt, want:	Zaag zit snel vast. Ketting komt dicht bij de hand tijdens zagen; tip: handschoenen aan! Ook bij dunne takken is het moeilijk zagen. Vooral het laatste stukje hapert de zaag. Dit is zeker geen tweepersoons zaag.
Conclusies	Dit is vooral een zaag voor survivaltochten wanneer je op iedere gram moet besparen. Je komt er makkelijk mee tussen dicht op elkaar staande takken, en de eerste zaagbewegingen gaat ook goed, maar blijft op het laatst 'hangen'. Alhoewel de zaag scherp is zaagt het niet snel. Het valt dus echt tegen.

Sterren	*
<i>Overig materiaal, zoals hiep, rodax, keukenbijltje, takkenschaar, (touw)</i>	
(zeer) geschikt, want:	Geschikt voor opsnoeien takken.
Minder geschikt, want:	Niet geschikt voor velling.
Conclusies	Als hulpmiddel naast zagen en bijl heb je verschillende stuks gereedschap. Hiep, rodax, keukenbijltje. Is de boom eenmaal geveld dan kan je met dit gereedschap de zijtakken van de boom verwijderen om het grondwerk (afkorten) beter te kunnen doen. Veiligheidsinstructie hoort wel bij het gebruik van dit materiaal (altijd de boom tussen jou en het slaggereedschap), maar dan werken ze beter dan een zaag of een takkenschaar. Gebruik een touw als boom en omstandigheden daar aanleiding toe geven.